

HLAVA III

NÁLEŽITOSTI NÁVRHU NA KONÁNÍ MÍSTNÍHO REFERENDA
A VYHLÁŠENÍ KONÁNÍ MÍSTNÍHO REFERENDA

§ 8

Konání místního referenda

(1) Místní referendum se koná, jestliže

- a) se na tom usnese zastupitelstvo obce nebo zastupitelstvo statutárního města, nebo
- b) přípravný výbor podá návrh na konání místního referenda (dále jen „návrh přípravného výboru“) a zastupitelstvo obce nebo zastupitelstvo statutárního města rozhodne o jeho vyhlášení.

(2) Návrh přípravného výboru může být podán, pokud jej podpořilo svým podpisem alespoň v obci nebo v její části, jde-li o místní referendum podle § 1 písm. c), anebo ve statutárním městě

- do 3 000 obyvatel ..... 30 % oprávněných osob,
- do 20 000 obyvatel ..... 20 % oprávněných osob,
- do 200 000 obyvatel ..... 10 % oprávněných osob,
- nad 200 000 obyvatel ..... 6 % oprávněných osob.

(3) Otázka navržená pro místní referendum musí být jednoznačně položena tak, aby na ni bylo možno odpovědět slovem „ano“ nebo slovem „ne“.

*Komentář:***K odst. 1:**

Pomineme-li vyhlášení místního referenda soudem v případě, kdy zastupitelstvo blokuje vyhlášení referenda tam, kde na jeho vyhlášení vzniká právní nárok (§ 57 odst. 3), pak je vyhlášení referenda plně v dispozici právě zastupitelstva jakožto vrcholného orgánu obce (čl. 101 odst. 1 Ústavy) s výlučnou pravomocí rozhodovat o vyhlášení místního referenda [§ 84 odst. 2 písm. i) zákona o obcích, § 59 odst. 2 písm. m) a § 89 odst. 1 písm. l) zákona o hlavním městě Praze]. Přesto rozeznáváme dvě cesty, jak lze k místnímu referendu dospět. **Cesta zdola** vede přes přípravný výbor a přes podpisovou akci (blíže § 8 odst. 2 – § 13), **cesta shora** je odvislá čistě od politické vůle zastupitelstva (blíže zejm. § 14).

Dosavadní praxe ukazuje, že ani jedna z cest není nikterak výjimečná a obě dvě tak mají své opodstatnění. Vyhlášení místního referenda pouze z rozhodnutí zastupitelstva, ta přece jen o poznání častější z obou cest, je legislativní novinkou, kterou podle dosavadních zkušeností můžeme pochválit. Toto *novum* je patrně hlavní příčinou zvýšení počtu místních referend oproti stavu podle předchozí právní úpravy. Naproti tomu např. v Bavorsku je valná většina hlasování vyvolána cestou zdola.⁶³

K odst. 2:

Návrh přípravného výboru, který stojí na počátku procesu vyhlášení referenda cestou zdola, musí být podpořen stanoveným počtem podpisů oprávněných osob. Tyto počty jsou podrobně upraveny v § 8 odst. 2. Má-li obec či statutární město ve smyslu legislativních zkratk

do 3 000 obyvatel, je nutno sesbírat podpisy	min. 30 % oprávněných osob
do 20 000 obyvatel	min. 20 % oprávněných osob
do 200 000 obyvatel	min. 10 % oprávněných osob
nad 200 000 obyvatel	min. 6 % oprávněných osob.

Počty oprávněných osob se zjišťují z počtu obyvatel podle stavu k 1. lednu toho roku, v němž byl podán návrh přípravného výboru (§ 55). Uvedená procenta se ovšem nevypočítávají z celkového počtu obyvatel, ale toliko počtu oprávněných osob (to je rozdíl oproti výpočtu množství podpisů nutného k podpoře kandidatury nezávislých dle § 21 odst. 4 zákona o volbách do zastupitelstev obcí). Pokud je v obci k 1. lednu přihlášeno k trvalému pobytu např. 3 500 obyvatel, je nutno sesbírat nejméně 20 % oprávněných osob. Celkový počet oprávněných osob tak může být např. 2 800. Pak je nutno sesbírat nejméně 560 jejich podpisů. Případné nesrovnalosti v počtu obyvatel či oprávněných osob podléhají soudnímu přezkumu (§ 88, § 91a soudního řádu správního).

Minimální množství podpisů oprávněných osob zákon upravuje v mnoha ohledech nekonceptně. Předně není na první pohled zcela jasné, jestli hraniční počty obyvatel patří do kategorie nižší nebo vyšší. Tuto nejasnost je možno banalizovat konstatováním, že se jedná o záležitost akademickou a v praxi zajisté raritní. Navíc se lze z logiky věci dobrat k závěru, že hraniční cifry případnou vždy ke kategorii nižší – a to z toho důvodu, že v opačném případě

⁶³ Viz též RIGEL, F.: Procesní aspekty vyhlášení místního referenda. Právní rádce, 2009, č. 8, s. I–V.

by zákon nedával odpověď na otázku, kolik je nutno přinejmenším sesbírat podpisů ve městě, které by mělo rovných 200 000 obyvatel.

Citelnější problém tkívá v tom, že zákon ke každé velikostní kategorii obcí přiřazuje pevně stanovené procento oprávněných osob, které se musí připojit k návrhu přípravného výboru. To ale vyvolává některé zjevné disproporce. Uvažme čistě teoretický model, na němž se však nedostatky právní úpravy plně projeví, že v obci žijí jen oprávněné osoby. V obci s třemi tisíci obyvateli (oprávněnými osobami) je nutno sesbírat přinejmenším 900 podpisů. V obci o jediného obyvatele (oprávněnou osobu) větší však bude mít přípravný výbor dosti zjednodušenou úlohu, neboť mu postačí 601 podpis. V myšleném dvousettisícovém městě bude třeba najít plných 20 000 oprávněných osob ochotných se připojit k návrhu místního přípravného výboru. Ve městě s 200 001 obyvatelem (oprávněnou osobou) už bude nutno získat jen 12 001 oprávněnou osobu. Nebo jinak: čtyři tisíce podpisů je nezbytno sehnat v dvacetitisícovém městě, ale též ve městě čtyřicetitisícovém. Z toho plyne úvaha *de lege ferenda*, že počty podpisů by neměly být upraveny skokově, ale plynule.

Vyhlášení místního referenda se lze dožadovat také cestou petice podle zákona o právu petičním, přičemž není nutné sesbírat podpisy tolika osob, kolik požaduje zákon o místním referendu. Petice může být adresována zastupitelstvu s tím, že to pak může ze své vůle místní referendum vyhlásit. Takováto petice v sobě ale nenesení právní nárok na jeho vyhlášení.

V zahraničí bývají počty podpisů nutných k vyvolání referenda různé. V Belgii je v nejmenších obcích nutno sesbírat alespoň 20 % podpisů obyvatel jednotky (nikoliv tolika oprávněných osob). Ještě do roku 1998 byly procenty vyjádřené počty nižší, avšak ani přes úspěšný sběr stanoveného počtu podpisů neexistoval právní nárok na vyhlášení referenda. Nyní je situace opačná, ale za cenu zpřísnění počtu osob.⁶⁴ V Německu si konkrétní právní úpravu volí spolkové země, které zpravidla počty nutných podpisů mají odstupňované v závislosti na počtu obyvatel obce. Skutečnost, že obce jsou rozdílně lidnaté, reflektuje svým způsobem i úprava v Lucembursku a Albánii. V Polsku je nutno sesbírat alespoň 10 % podpisů oprávněných osob, navíc existuje omezený časový úsek na tuto akci, který činí 60 dnů.⁶⁵

⁶⁴ VERHULST, J.: Country-by-Country Overview: Belgium. In KAUFMANN, B., WATERS, M. D. (eds.): *Direct Democracy in Europe*. Durham: Carolina Academic Press, 2004, p. 38.

⁶⁵ IZDEBSKI, H.: *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności*. Warszawa: Wydawnictwo prawnicze, 2001, s. 131.

V Maďarsku je okruh osob, které mohou starostovi navrhnout, aby se konalo místní referendum, upraven velmi široce. Totéž platí také v Bulharsku, kde má právo iniciativy 25 % voličů, alespoň čtvrtina zastupitelstva, starosta nebo správce oblasti (v Bulharsku neexistují samosprávné regiony). I proto je místní referendum v Bulharsku jevem častým.⁶⁶ Ve Finsku disponuje iniciačním mechanismem zastupitelstvo obce nebo nejméně 5 % místního elektorátu.⁶⁷ Na Slovensku je vyhlašováno místní referendum z iniciativy zastupitelstva nebo po podpisové akci, které se musí podařit sesbírat 30 % oprávněných osob (v Bratislavě a Košicích, na které se vztahují samostatné zákony, postačí 20 %). Samotné referendum v Evropě zpravidla vyhlašuje zastupitelstvo, ale může jít i o jiný orgán obce.⁶⁸

K odst. 3:

Znění navržené otázky (lhostejno, zda se koná místní referendum z rozhodnutí zastupitelstva či na návrh přípravného výboru) podléhá podmínkám obsaženým v § 8 odst. 3. Předně nelze hlasovat o otázce doplňovací (zpravidla uvozené slovy *kde, kdy, kdo, kam, kolik, jak, proč, co, jaký, který* apod.), nýbrž jedině o otázce zjišťovací – tedy takové, na niž lze odpovědět slovy *ano* a *ne*. Dle stávající právní úpravy tak např. nelze hlasovat o seřazení investičních akcí obce dle jejich priority (např. číslicí).

Druhou podmínkou je, že otázka musí být položena jednoznačně (tato podmínka je samozřejmá a je vyžadována ve všech zemích, kde je místní referendum zakotveno). Pod jednoznačným zněním otázky položené v místním referendu se rozumí takové její znění, které nebude osoby oprávněné k hlasování dezinformovat, neumožní dvojí výklad, nebude zavádějící, nevyužije vícerozporů, nebude sugestivní či kapciózní. Bude-li se hlasovat o více otázkách, mohou být tyto otázky ve vztahu obecného a zvláštního, nicméně není přípustné, aby se otázky vzájemně vylučovaly. Výklad zákonem užívaného pojmu „jednoznačný“ by v případě sporu rozhodoval soud.

⁶⁶ IVANOVA SIRAKOVA, N.: Country-by-Country Overview: Bulgaria. In KAUFMANN, B., WATERS, M. D. (eds.): *Direct Democracy in Europe*. Durham: Carolina Academic Press, 2004, p. 46.

⁶⁷ ANCKAR, D.: Country-by-Country Overview: Finland. In KAUFMANN, B., WATERS, M. D. (eds.): *Direct Democracy in Europe*. Durham: Carolina Academic Press, 2004, p. 60. Viz též KARJALAINEN, M.: Místní referendum: Přežitek či efektivní přímá demokracie? *Veřejná správa*, 2010, č. 12, s. 18–19.

⁶⁸ RIGEL, F.: Místní referendum v evropském kontextu. In CZUDEK, D., KOTÁSEK, J., NECKÁŘ, J. (eds.): *Interakce českého a evropského práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 295–318.

Ostatně judikatura je poměrně bohatá. Krajský soud v Ostravě ve svém usnesení ze dne 11. 7. 2005, sp. zn. 22 Ca 187/2005, jímž byl zamítnut návrh na vyhlášení místního referenda v Přerově, uvedl, že o otázce, zda oprávněné osoby souhlasí s výstavbou obchodů, „*přestože nejsou v souladu s územním plánem města Přerova a příslušnými právními předpisy*“, nelze referendum konat. Krajský soud uvedl, že tvrzení obsažené v otázce (výstavba obchodů není v souladu s územním plánem) je jednoznačně nepravdivé, a to bez ohledu na skutečnost, že ke změně územního plánu došlo až po shromáždění podpisů na podpisových listinách. Přípravný výbor měl volit vhodnější znění otázky, neučinil-li tak, lze to přičíst jen k jeho tíži. Obsah otázky není dle názoru krajského soudu možno posuzovat podle stavu vztahujícímu se k okamžiku podpisu, nýbrž podle stavu, kdy byl návrh učiněn. Vedle toho krajský soud uvedl, že návrh otázky měl přesně definovat, s kterými právními předpisy je zamýšlená výstavba v rozporu, jelikož jinak návrh není dostatečně jednoznačný.

S tím, že o takto položené otázce nelze hlasovat, se v tomto komentáři ztotožňujeme. Vedle ne zcela bezproblémového znění otázky však je třeba v první řadě upozornit na to, že rozhodnutí vzešlé z místního referenda by mohlo být v rozporu s právními předpisy – § 7 písm. d). I kdyby totiž přípravný výbor specifikoval, se kterými předpisy je výstavba v rozporu, mohlo by dojít k situaci, že by se oprávněné osoby (bez ohledu na to, že otázka je zavádějící) vyslovily pro „*ano*“, a tedy pro to, aby výstavba obchodů proběhla protizákonně (něco takového nelze připustit). V daném případě přípravný výbor nesprávně zahrnul přímo do otázky něco (zejm. tvrzený nesoulad s územním plánem), co mělo být předmětem referendové kampaně.

Navrženou otázku posuzoval také Městský soud v Praze v usnesení ze dne 6. 11. 2009, sp. zn. 11 Ca 291/2009, publ. pod č. 2042/2010 Sb. NSS (neuskutečněné referendum Praha-Velká Chuchle). V daném případě byla přípravným výborem navržena otázka: „*Souhlasíte s tím, aby Městská část Praha-Velká Chuchle podnikla v samostatné působnosti kroky zamezující realizaci přemostění přes železniční trať do doby, než nezávislá studie – zpracovaná podle zadání uvedeného v příloze č. 5 usnesení zastupitelstva č. 3/2009 ze dne 30. 3. 2009 – nade vši pochybnost prokáže, že přemostění je pro Velkou Chuchli nezbytně nutné a jeho realizací nedojde k nárůstu dopravy ve Velké a Malé Chuchli ani k negativním dopadům na jejich životní prostředí?*“

Z uvedeného zadání však dle zjištění soudu nevyplývalo, že by mělo být posuzováno, zda je přemostění železniční tratě nade vši pochybnost nezbytně nutné, jak je formulována navrhovaná otázka. Ze zadání studie je patrné, že

jejím cílem je zjištění zatíženosti průjezdní automobilové dopravy na celkové dopravní zátěži ve Velké Chuchli a návrh variant řešení, jak by měla být doprava vyloučena apod. Soud také uvedl, že pokud by byla zpracována studie dopravního zatížení s možnými variantami řešení, lze si jen obtížně představit situaci, že by zpracovatel takovéto studie dospěl k závěru, že přemostění železniční tratě je či není nezbytně nutné, a to takovým způsobem, že by to bylo prokázáno nade vší pochybnost.

Tím se stává podmínka, která je formulována v předmětné otázce, podmínkou nerealizovatelnou, resp. podmínkou, která by musela nutně ovlivnit obsah zadání studie. Obdobně to platí ve vztahu k posouzení dopadů na životní prostředí, neboť o vlivu na životní prostředí zadání studie vůbec nehovoří. Navíc zadání (tvořící přílohu k návrhu usnesení) nebylo zastupitelstvem na zasedání 30. 3. 2009 schváleno. Městský soud proto dospěl k závěru, že samotná skutečnost, že na otázku do místního referenda lze odpovědět „ano“ nebo „ne“ neznamená, že navrhovaná otázka je jasná a srozumitelná a jsou splněny podmínky pro vyhlášení místního referenda. Soud poukázal na znění § 7 písm. d) zákona o místním referendu, neboť přijaté rozhodnutí by mohlo být v rozporu s právními předpisy – konkrétně tak, že by městská část nemohla plnit své povinnosti vyplývající z ustanovení § 2 zákona o hlavním městě Praze, podle něhož je městská část povinna pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Stejně tak by byla omezena ve své činnosti, která je uvedena např. v ustanovení § 18 odst. 1 písm. a) zákona o hlavním městě Praze, tj. povinnosti schvalovat program rozvoje městské části.

Domníváme se ovšem, že nejde ani tak o to, že by přijaté rozhodnutí mohlo být v rozporu s právními předpisy, jako spíše o to, že otázka sama o sobě není položena jednoznačně, jak zdůvodnil městský soud, a tedy je v rozporu s požadavkem § 8 odst. 3 zákona o místním referendu – přestože na ni lze odpovědět „ano“ či „ne“, tak není jednoznačně položena pro svou vnitřní rozpornost. Přípravný výbor měl tedy volit otázku jinou.

Obdobně se dikcí referendové otázky zabýval Krajský soud v Praze v usnesení ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 44 Ca 15/2009 (týkalo se obce Makotřasy). Navržena byla otázka: „Souhlasíte s tím, aby území, které je k datu 5. 9. 2008 tvořeno pozemky parcelní číslo 725, 741, 829 a 1028 – s výjimkou schválené stavební rezervy – v katastrálním území Makotřasy, bylo v územním plánu obce zachováno jako území, které nelze zastavět?“ Krajský soud uvedl, že při formulaci otázky navržené pro místní referendum je třeba dostát nejenom všem požadavkům stanoveným zákonem o místním referendu, ale je nezbytné re-

spektovat také právní úpravu obsaženou v jiných právních předpisech – zde zejm. stavebních. V dané věci lze sice na navrženou otázku odpovědět v souladu s požadavkem zákona o místním referendu „ano“ či „ne“, avšak konání místního referenda brání nejednoznačné znění otázky z pohledu stavebního práva. V navržené otázce je užito slovní spojení „stavební rezerva“, které však stavební předpisy neznají. Mohou proto vzniknout pochybnosti o smyslu a obsahu otázky, neboť není patrné, co měl přípravný výbor užitím tohoto slovního spojení na mysli, zda šlo o zákonný pojem „územní rezerva“ nebo „stavební uzávěra“ nebo pojem zcela jiný. Otázka tedy není položena jednoznačně. Na tom nemůže nic změnit ani dodatečné vysvětlení otázky ze strany přípravného výboru.

Jednoznačným vymezením navržené otázky se zabýval rovněž Krajský soud v Ostravě ve svém usnesení ze dne 29. 9. 2008, sp. zn. 22 Ca 259/2008, jímž byl zamítnut návrh na vyhlášení místního referenda v obci Bystročice. Navržena byla otázka: „*Souhlasíte s tím, aby obec Bystročice všemi dostupnými právními prostředky zabránila realizaci logistického centra, příjezdové komunikace, případně jiných skladových hal či průmyslových objektů na všech pozemcích mezi částí Žerůvky, biocentrem a rychlostní komunikací R 46?*“

Tato otázka se sice na první pohled může jevit jako jednoznačná, ale ve skutečnosti není, neboť z ní není evidentní, jakého konkrétního, přesně ohraničeného území se má týkat. Podle názoru krajského soudu nemusí být dané území, jehož se má položená otázka týkat, označeno vždy např. čísly parcelními jednotlivých pozemků; specifikace daného území může být provedena i jiným způsobem (v tomto komentáři se domníváme, že to může být učiněno jen textově; náčrt situace či mapa pojmově nemůže být otázkou). To však neznamená, že je možné slevit z požadavků na určitost a nezaměnitelnost území vymezeného pokládánou otázkou, protože pouze v takovém případě je možné na položenou otázku odpovědět ve smyslu § 8 odst. 3 zákona o místním referendu. To v daném případě nebylo naplněno.

Obecně je třeba v souladu s příručkou pro přípravné výbory⁶⁹ doporučit, aby z formulace navržené otázky bylo zřejmé, koho a k čemu výsledek referenda zavazuje. Zejména u referenda vyhlášeného na návrh přípravného výboru je vhodné otázku artikulovat jako požadavek na orgány obce konat nebo neko-

⁶⁹ JANSÁ, P., PAVLIŠOVÁ, R.: Místní referendum (poslední výspa přímé demokracie). Praha: Transparency International – Česká republika, 2010, s. 6. Uvedená příručka obsahuje též vzory podpisových listin, návrhu na konání referenda i podání soudům či Ministerstvu vnitra.

nat, nikoliv pouze jako souhlas či nesouhlas s určitým výsledkem. Uvedená příručka tak zejm. s ohledem na pozdější interpretaci toho, co z výsledku referenda vlastně vyplývá, ne zcela doporučuje otázku typu: „*Souhlasíte s výstavbou větrné elektrárny v lokalitě Na Kopečku?*“ Namísto toho je preferována otázka: „*Požadujete, aby Zastupitelstvo obce Kocourkov neschválilo územní plán v podobě, jež umožní výstavbu větrné elektrárny v lokalitě Na Kopečku?*“

Znění některých otázek sice nepřineslo v praxi spor ohledně jejich zákonitosti, přesto nešlo o otázky zvolené vhodně. Zejména složitá souvětí a nepřehledné větné konstrukce se jako otázky k hlasování nehodí. Tak např. v Tlumačově (okres Zlín) se v roce 2009 hlasovalo o otázce: „*Souhlasíte s tím, aby obec Tlumačov z rozpočtu obce těm vlastníkům pozemků dotčených plánovanou stavbou protipovodňových hrází v katastrálním území Tlumačov na Moravě, jejímž investorem má být Povodí Moravy, s. p., kteří na rozdíl od většiny ostatních vlastníků odmítli v budoucnu prodat dotčené pozemky ve výměře nezbytného trvalého záboru za standardních podmínek, vycházejících z platných oceňovacích předpisů v době podpisu kupní smlouvy, minimálně však za částku 82,78 Kč/m², zaplatila vyšší kupní cenu za 1 m² dotčených pozemků ve výměře nezbytného trvalého záboru, případně i ve výměře přesahující výměru nezbytného trvalého záboru?*“ V Černé Hoře (okres Blansko) se téhož roku hlasovalo o této otázce: „*Jste pro vystoupení městyse Černá Hora ze Svazku vodovodů a kanalizací měst a obcí se sídlem v Boskovicích, 17. listopadu 14, i za předpokladu nutnosti vrácení dlužné částky ve výši nejméně 7 mil. Kč Svazku a předpokladu, že cena vodného a stočného v městyse Černá Hora může být po započítání vypořádání se Svazkem a uplatnění odpisů vodohospodářského majetku městyse vyšší, než je cena současná?*“ Kratší otázka, ovšem odkazující na složitá pravidla, byla položena též v Kralupech nad Vltavou (okres Mělník) v roce 2005 („*Souhlasíte s tím, aby rekonstrukce centra města Kralupy nad Vltavou byla řešena koncepčně s maximálním využitím finančních prostředků z fondů EU či jiných fondů, aby byl pozastaven dosavadní postup, který takové koncepční řešení ohrožuje, a aby se postupovalo podle následujících pravidel?*“). Uvedená hlasování nepřilákala dostatečný počet oprávněných osob a byla deklarována jako neplatná (§ 48).

Související právní předpisy:

§ 9–§ 14, § 55, § 57, § 58 zákona o místním referendu

§ 84 odst. 2 písm. i) zákona o obcích

§ 59 odst. 2 písm. m), § 89 odst. 1 písm. l) zákona o hlavním městě Praze

§ 9

Přípravný výbor

(1) Přípravný výbor tvoří pro účely místního referenda nejméně 3 oprávněné osoby, nestanoví-li podmínky ustavení přípravného výboru zvláštní právní předpis.¹³⁾

(2) Přípravný výbor

- a) navrhuje uspořádání místního referenda,
- b) deleguje členy do komisí pro hlasování (§ 21),
- c) může podat soudu návrh na určení, že místní referendum má být vyhlášeno nebo že návrh přípravného výboru nemá vady (§ 57),
- d) může podat soudu návrh na neplatnost hlasování a návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí v místním referendu (§ 58).

(3) Přípravný výbor uvede, kdo z jeho členů je zmocněn jednat jejich jménem. Úkony zmocněnce jsou pro přípravný výbor závazné.

¹³⁾ § 21 zákona č. 128/2000 Sb.

*Komentář:***K odst. 1:**

Přípravný výbor jakožto iniciátor místního referenda cestou zdola je tvořen přinejmenším třemi oprávněnými osobami.⁷⁰ Osoby, které nemají právo hlasovat v místním referendu (§ 2), nemohou být členy přípravného výboru. Přípravný výbor získává, zejména je-li podpisová akce úspěšně završena, v obci poměrně silné postavení. Často je poukazováno na to, že aktivita přípravného výboru má hned několik vrcholů.⁷¹ Nejprve je totiž třeba obstarat dostatečný počet podpisů (§ 8 odst. 2), následně se zaměřit na to, aby se místního referenda účastnil dostatek oprávněných osob (§ 32, § 48), což jde ruku v ruce s kampaní, v níž se přípravný výbor snaží přesvědčit veřejnost o výhodách jedné z odpovědí na položenou otázku (§ 32). Takto získané postavení je pak snazší přetavit v dlouhodobější politickou podporu. Tak např. přípravný výbor pro konání místního referenda v Opatovicích nad Labem se rozhodl, že

⁷⁰ Blíže viz RIGEL, F.: Úloha přípravného výboru při vyhlásování místního referenda. *Veřejná správa*, 2010, č. 1, s. 14–15.

⁷¹ SMITH, M. L.: Cesty k efektivní přímé demokracii: česká místní referenda v regionálním srovnání. *Politologický časopis*, 2006, č. 4, s. 400.

jeho členové a někteří další podporovatelé založí volební stranu pro volby do zastupitelstva obce (strana volby v říjnu 2006 vyhrála). Tento krok byl odůvodňován tím, aby i v zastupitelstvu byla zajištěna dostatečná kontrola rozhodnutí, jež bylo v místním referendu řádně přijato. Podobně ve městě Tábor se s úspěchem dlouhodobě účastní komunálních voleb aktivisté, kteří pomáhali s konáním referenda v roce 2000. Jinde vznikají v souvislosti s místním referendem občanská sdružení. Místní referendum nezřídka mívá mj. i díky přípravnému výboru a jeho činnosti významný politizační, socializační, integrační i vzdělávací charakter.

Zvláštním typem přípravného výboru je ten, který je ustanoven pro místní referendum ohledně oddělení části obce. Takový přípravný výbor není zřízen zákonem o místním referendu, ale řídí se příslušnými ustanoveními zákona o obcích (§ 21 odst. 2 až 3). I zde platí, že je minimálně tříčlenný, avšak má-li větší počet členů, musí být tento počet vždy lichý, což u obecného přípravného výboru není nezbytné. Členem přípravného výboru může být pouze občan obce, který má trvalý pobyt v té části obce, která se chce oddělit.

Přípravný výbor pro oddělení obce:

- navrhuje uspořádání místního referenda o oddělení části obce a podílí se na jeho přípravě a provedení,
- podílí se na přípravě návrhu na oddělení části obce a
- je účastníkem řízení o oddělení části obce, leč nemůže podat návrh na oddělení části obce krajskému úřadu.

K odst. 2:

Odst. 2 shrnuje oprávnění přípravného výboru. Jeho role se neomezuje jen na dobu před vyhlášením místního referenda, nýbrž také v jeho průběhu a po jeho skončení. Přípravný výbor disponuje následujícími právy a povinnostmi:

- navrhuje uspořádání místního referenda (tj. vyhotoví návrh na konání referenda – § 10, získává podpisy na podpisovou listinu – § 11 a předkládá návrh obecnímu úřadu či magistrátu statutárního města ve smyslu legislativních zkratk, eventuálně odstraňuje nedostatky návrhu – § 12),
- deleguje členy do komisí pro hlasování (§ 21),
- může podat soudu návrh na určení, že místní referendum má být vyhlášeno nebo že návrh přípravného výboru nemá vady (§ 57) a může podat soudu návrh na neplatnost hlasování a návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí v místním referendu (§ 58); v tomto ohledu disponuje také právem podat případnou ústavní stížnost (viz náleží Ústavního soudu

ze dne 9. 2. 2005, sp. zn. IV. ÚS 223/04, publ. ve Sb. n. u. ÚS, svazek 36, náleží 27).

K odst. 3:

Protože přípravný výbor nedisponuje právní subjektivitou, je nutné ustanovit z jeho vlastních řad zmocněnce. V důvodové zprávě je jako inspirace k této úpravě uveden přípravný výbor pro založení politické strany nebo hnutí. Zmocněnec přípravného výboru pro konání místního referenda jedná jménem oprávněných osob sdružených v přípravném výboru, přičemž platí, že úkony zmocněnce jsou podle § 9 odst. 3 pro přípravný výbor závazné (k osobě zmocněnce viz též komentář k § 12 a § 13).

Související právní předpisy:

§ 10–§ 13, § 21, § 57, § 58 zákona o místním referendu
§ 21 zákona o obcích

§ 10

Náležitosti návrhu přípravného výboru

- (1) Návrh přípravného výboru musí obsahovat
- a) označení území, na němž se konání místního referenda navrhuje,
  - b) znění otázky, popřípadě otázek, navržené k rozhodnutí v místním referendu,
  - c) odůvodnění návrhu,
  - d) odhad nákladů spojených s provedením místního referenda a realizací rozhodnutí přijatého v místním referendu a způsob jejich úhrady z rozpočtu obce, popřípadě statutárního města,
  - e) označení zmocněnce z členů přípravného výboru,
  - f) jména a příjmení členů přípravného výboru, jejich datum narození, místo, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu,¹⁴⁾ kterým se rozumí adresa pobytu (dále jen „adresa“), a jejich vlastnoruční podpisy.
- (2) Přílohu návrhu přípravného výboru, která je jeho součástí, tvoří podpisová listina (§ 11) s očíslovanými podpisovými archy.

---

¹⁴⁾ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.